

На основу члана 18. став 4. Уредбе о условима и критеријумама усклађености регионалне државне помоћи („Службени гласник РС“, број: 23/21), члана 10. став 1. тачка б) и члана 11. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број: 73/19), Савет Комисије за контролу државне помоћи доноси

УПУТСТВО ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ РЕГИОНАЛНЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1. Овим упутством ближе се уређује начин за оцењивање шеме регионалне државне помоћи и индивидуалне регионалне државне помоћи.
2. Ово упутство примењује се приликом оцене регионалне државне помоћи у свим секторима привредних делатности осим у сектору челика, синтетичких влакана, саобраћаја и енергетике.
3. Ово упутство не примењује се приликом оцене регионалне оперативне државне помоћи која се додељује учесницима на тржишту чије су главне делатности у сектору финансијских услуга, односно учесницима на тржишту чије су главне делатности у сектору управљачких делатности и саветовања, а који су део групе друштва.
4. Регионална државна помоћ може бити усклађена ако:
 - а) доприноси остваривању циља од заједничког интереса,
 - б) постоји потреба за интервенцијом државе,
 - в) је мера помоћи примерена,
 - г) има постицајни ефекат,
 - д) пропорционална (сведена на минимум),
 - ђ) су негативни ефекти на нарушавање конкуренције и трговину између Републике Србије и земаља чланица ЕУ довољно ограничени (ако позитивни ефекти мере на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније превазилазе негативне ефекте),
 - е) ако је помоћ транспарентна.

II. ОЦЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ РЕГИОНАЛНЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

1. Допринос остваривању циља од заједничког интереса

а) Регионална државна помоћ за улагање

5. Шема регионалне државне помоћи за улагање треба да буде предвиђена стратешким документом Републике Србије којим се јасно дефинишу циљеви регионалног развоја, усклађена са тим циљевима и да доприноси њиховом остваривању, а индивидуална државна помоћ за улагање мора да буде усклађена и да доприноси остваривању циљева наведене стратегије.

6. Доказивање доприноса државне помоћи за улагање остваривању циљева регионалног развоја утврђује се непосредним и посредним показатељима (доказима):

а) број и потребна стручна спрема новоотворених радних места повезаних са улагањем (непосредно отворена радна места),

б) број радних места отворених у локалној мрежи добављача (посредно отворена радна места),

в) ако се корисник обавезао да обезбеди обуке ради побољшања општих и посебних стручних способности своје радне снаге, а нарочито обављање приправничког стажа посебно за младе и обуке којима се унапређује знање и могућност запошљавања радника и код другог учесника на тржишту (ако је одобрена државна помоћ за обуке, те обуке неће се сматрати показатељем регионалног доприноса),

г) степен развоја кластера, односно ниво повезивања привредних друштава из исте привредне гране, а у циљу специјализације и веће ефикасности,

д) степен трансфера технологије у подручје, односно могућност преливања знања (што је грана технолошки интензивнија то је ова могућност већа),

ђ) допринос пројекта да подручје кроз иновације на локалном нивоу створи нову технологију, а посебно се цени сарадња корисника са локалним високошколским установама,

е) дужина трајања улагања и будућа додатна улагања, а што указује на намеру корисника да своју привредну делатност одржи у том подручју у што дужем временском периоду.

7. Опис позитивних ефеката улагања у одређеном подручју доставља се даваоцу на посебном Обрасцу захтева за регионалну помоћ за улагање који је одштампан уз ово упутство и чини његов саставни део.

8. Улагање треба да опстане у истом подручју најмање пет година, а у случају учесника на тржишту који се разврставају у микро, мала и средња правна лица (у даљем тексту: МСП) најмање три године од дана након завршетка пројекта.

9. У року од пет, односно три године од дана завршетка пројекта не може да се додели државна помоћ за трошкове замене застарелог или поквареног постројења или опреме.

10. Ако се државна помоћ додељује за трошкове зарада за новоотворена радна места у том случају та радна места морају бити попуњена у року од три године од дана завршетка пројекта улагања односно сачувана у периоду од пет година од дана када је први пут попуњено, а код МСП у периоду од три године.

11. Корисник регионалне државне помоћи за улагање мора да обезбеди финансијско учешће од најмање 25% оправданих трошкова из сопствених средстава или финансирањем које не садржи било који облик јавне помоћи.

б) Оперативна државна помоћ

12. Шема регионалне оперативне државне помоћи треба да допринесе развоју мање развијених подручја у којима је привлачење и задржавање привредне делатности отежано у дужем временском периоду и додела регионалне државне помоћи за улагање није довољна да се привредни развој подстакне, а о чему је давалац дужан да достави доказ.

13. Шема регионалне оперативне државне помоћи за решавање посебних и трајних потешкоћа МСП може да се донесе ако давалац докаже постојање и значај потешкоћа са којима се ти учесници на тржишту суочавају у одређеном подручју.

14. Ако је оперативна државна помоћ намењена за спречавање или смањење депопулације у врло ретко насељеним подручјима давалац мора да докаже да, ако се државна помоћ не додели, постоји ризик од депопулације.

2) Постојање потребе за интервенцијом државе

15. Потреба за интервенцијом државе постоји ако је додела регионалне државне помоћи неопходна да би се исправили тржишни недостаци, односно унапредио економски развој подручја у Републици Србији са изузетно ниским животним стандардом или подручја са високом стопом незапослености или унапредио развој одређених привредних делатности или одређених привредних подручја у Републици Србији.

3) Примереност регионалне државне помоћи

а) Примереност мере регионалне државне помоћи

16. Мера регионалне државне помоћи сматра се примереном ако није могуће допринети регионалном развоју другим мерама које не садрже државну помоћ (развој инфраструктуре, унапређење квалитета образовања, обука или пословоног амбијента и сл.).

17. Давалац који додељује индивидуалну државну помоћ за улагање унапред одређеном кориснику мора да докаже да таква помоћ више доприноси регионалном развоју у односу на допринос који би се постигао доношењем шеме државне помоћи или другом мером која не садржи државну помоћ.

18. Шема оперативне државне помоћи је примерена ако је давалац унапред израчунао износ те помоћи као фиксни износ за покривање очекиваних додатних трошкова учесника на тржишту у одређеном периоду, чиме се истовремено утиче на учеснике на тржишту да ограниче трошкове и да временом ефикасније развијају пословање.

б) Примереност инструмента за доделу државне помоћи

19. Инструмент за доделу државне помоћи је примерен ако најмање нарушава конкуренцију на тржишту и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније у односу на друге расположиве инструменте за доделу државне помоћи.

20. Ако се помоћ додељује кроз инструменте који обезбеђују директну новчану предност (субвенције, фискалне олакшице, продаја или коришћење имовине у јавној својини по цени мањој од тржишне и сл.) давалац мора да докаже због чега други инструменти помоћи који мање нарушавају конкуренцију и трговину (кредити са нижом каматном стопом од тржишне или субвенционисаном каматном стопом, гаранције државе и сл.) нису примерени за остваривање циљева регионалног развоја.

4) Подстицајни ефекат

а) Регионална државна помоћ за улагање

21. Регионална државна помоћ има подстицајни ефекат ако подстиче улагача на обављање додатне делатности која доприноси развоју подручја, а коју не би обављао без државне помоћи или би је обављао у ограниченом обиму, на другачији начин или на другој локацији.
22. Државна помоћ не може да се користи за субвенционисање трошкова које би улагач морао да покрије у датим тржишним условима или компензовање уобичајених пословних ризика одређене привредне делатности.
23. Постојање подстицајног ефекта државне помоћи могуће је доказати на два начина:
 - а) без државне помоћи корисник не би донео одлуку о улагању у одређеном подручју из разлога што такво улагање не би било економски исплативо за њега;
 - б) корисник је изабрао конкретну локацију у одређеном подручју из разлога што му државна помоћ компензује нето недостатке и трошкове те локације.
24. Ако државна помоћ не утиче на промену понашања улагача тако да улаже или додатно улаже у подручје у које иначе не би улагао, таква помоћ нема подстицајни ефекат за остваривање циљева регионалног развоја јер се сматра да би исто улагање извршио у том подручју и без државне помоћи.
25. Ако су радови на пројекту улагања започели пре подношења захтева из тачке 7. овог упутства сматра се да државна помоћ нема подстицајни ефекат и да није усклађена са правилима за доделу државне помоћи.
26. Обавезна садржина Обрасца из тачке 7. овог упутства садржи објашњење корисника у смислу тачке 23. овог упутства, односно шта би се десило са улагањем да државна помоћ није додељена, а учесник на тржишту који се разврстава у велика правна лица (у даљем тексту: велико правно лице) поред објашњења доставља и доказе о томе.
27. Давалац има обавезу да утврди постојање подстицајног ефекта на основу доказа и документације достављене уз Образац из тачке 7. овог упутства.
28. Давалац је дужан да Комисији за контролу државне помоћи уз пријаву државне помоћи достави информације о пројекту улагања и достави доказ да та помоћ стварно утиче на доношење одлуке о улагању или одлуке о избору локације.
29. Подстицајни ефекат се доказује достављањем докумената из којих се јасно може утврдити да улагање без државне помоћи не би било економски исплативо или достављањем докумената која садрже поређење трошкова и користи локације у предметном подручју у односу на трошкове и користи локације у другом подручју и сл.
30. Докази и документа из тачке 27 - 29. овог упутства обухватају нарочито: акте управљачких органа, процене ризика, финансијске извештаје, интерне пословне планове, мишљења стручњака и друге студије повезане са пројектом улагања, предвиђања тражње, трошкова, финансијска предвиђања и др.
31. Економска исплативост улагања из тачке 29. овог Упутства доказује се показатељима као што су: нето садашња вредност (NPV), интерна стопа приноса (IRR) или стопа приноса на уложена средства (ROCE).

Економска исплативост улагања упоређује се уобичајеним стопама приноса корисника у другим сличним пројектима улагања, а ако те стопе нису доступне, економску исплативост улагања треба упоредити са трошком капитала корисника у целини или са стопама приноса које су уобичајене у датом привредном сектору.

б) Оперативна државна помоћ

32. Подстицајни ефекат шеме оперативне државне помоћи постоји ако се може претпоставити да би се без те помоћи ниво економске активности у датом подручју смањило због проблема за чије решавање је државна помоћ намењена, а што је давалац дужан да докаже у смислу тач. 13. и 14. овог упутства.

5) Пропорционалност

а) Регионална државна помоћ за улагање

33. Износ регионалне државне помоћи мора бити ограничен на минимум потребан да се подстакне додатно улагање или развој привреде у датом подручју.

34. Регионална државна помоћ је пропорционална (ограничена на минимум) ако износ помоћи одговара нето додатним трошковима реализације улагања у датом подручју у односу на околност да помоћ није дата.

35. Ради подстицања доношења одлуке о улагању у смислу тачке 23. подтачка а) овог упутства износ државне помоћи не треба да пређе минимум који је потребан да би пројекат био довољно економски исплатив.

36. Ради подстицања доношења одлуке о избору одређене локације у смислу тачке 23. подтачка б) овог упутства износ државне помоћи не треба да пређе разлику између нето садашње вредности улагања у датој локацији и нето садашње вредности у алтернативној локацији.

У обзир се узимају сви релевантни трошкови и користи као што су: административни, трошкови превоза, обуке (ако није додељена државна помоћ за обуке), разлике у зарадама и сл.

37. Дозвољени интензитети регионалне државне помоћи за улагање одређују се у складу са Уредбом о условима и критеријумима усклађености регионалне државне помоћи, при чему, износ државне помоћи великим правним лицима истовремено не би требало да пређе минимум из тач. 35. и 36. овог упутства.

38. Обавеза даваоца државне помоћи је да, приликом доделе државне помоћи, израчуна максималну висину (интензитет) и износ државне помоћи по пројекту изражен у бруто новчаној противвредности, а који се израчунавају у односу на укупне оправдане трошкове улагања или оправдане трошкове зарада.

39. Кумулација регионалне државне помоћи врши се у складу са Уредбом о условима и критеријумима усклађености регионалне државне помоћи, при чему максимални дозвољени интензитет помоћи унапред израчунава давалац државне помоћи који први додељује помоћ.

40. Оправдани трошкови улагања МСП могу бити и трошкови припремних студија и трошкови саветовања повезани са улагањем, у максималном износу до 50% вредности тих трошкова.

41. Давалац је дужан да докаже пропорционалност државне помоћи, и то достављањем: аката управљачких органа, процена ризика, финансијских извештаја, интерних пословних планова, мишљења стручњака и других студија повезаних са пројектом улагања, предвиђања тражње, трошкова, финансијска предвиђања и др.

б) Оперативна државна помоћ

42. Давалац је дужан да докаже да је ниво оперативне државне помоћи, која је предвиђена шемом, сразмеран проблемима чијем решавању је та помоћ намењена.

43. Оправдани трошкови за које се додељује оперативна државна помоћ на основу шеме морају бити унапред одређени и пропорционални тешкоћама за чије отклањање је државна помоћ намењена.

44. Износ оперативне државне помоћи не може да пређе износ оправданих трошкова из тачке 43. овог упутства, а износ државне помоћи по кориснику треба да буде пропорционалан тешкоћама са којима се тај корисник суочава.

45. Државна помоћ која се додељује МСП током трајања шеме из тачке 13. овог упутства мора се постепено смањивати.

б) Ефекти на конкуренцију и трговину са ЕУ

а) Регионална државна помоћ за улагање

46. Регионална државна помоћ је усклађена ако је допринос регионалном развоју већи од негативних ефеката мере помоћи на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица ЕУ.

47. Давалац државне помоћи доказује да ће могући негативни ефекти доделе државне помоћи на конкуренцију на тржишту и трговину бити ограничени на најмању могућу меру, узимајући у обзир величину пројекта улагања, појединачне и кумулативне износе државне помоћи, број очекиваних корисника државне помоћи ако се ради о шемама државне помоћи, карактеристике циљних сектора улагања и све остале расположиве податке и процењене ефекте помоћи.

48. Негативни ефекти мере државне помоћи на конкуренцију и трговину који су увек већи од доприноса регионалном развоју су:

а) пројекат улагања ствара капацитет на тржишту које је структурно у апсолутном паду (показује негативну стопу раста),

б) да нема државне помоћи за улагање у дату локацију корисник би изабрао да улаже у мање развијено подручје,

в) ако корисник због државне помоћи престане да обавља исту или сличну делатност у другом подручју Републике Србије,

г) губитак радних места на постојећим локацијама проузрокован државном помоћи.

a1) Оцењивање негативних ефеката државне помоћи која подстиче корисника да донесе одлуку о улагању из тачке 23а)

49. Обавеза даваоца државне помоћи је да Комисији за контролу државне помоћи достави податке о тржишту производа, конкурентима и потрошачима на које утиче промена понашања корисника државне помоћи.

50. Приликом оцене ефеката на конкуренцију и трговину Комисија за контролу државне помоћи разматра тржишну структуру производа, успешност тржишта (опадање или раст), поступак избора корисника помоћи, баријере уласку на тржиште и изласку са тржишта и сл.

51. Негативни ефекти на тржиште производа обухватају ширење капацитета на опадајућим тржиштима и повећање или одржавање значајне тржишне снаге.

52. Функционисање тржишта може да се мери у односу на бруто домаћи производ Републике Србије у последње три године пре почетка пројекта, може да се утврди и на основу пројектованих стопа раста у наредних три до пет година, показатеља којима се предвиђа будући раст предметног тржишта и на основу тога очекиване стопе искоришћености капацитета, као и вероватни утицај повећања капацитета на конкуренте кроз његове ефекте на цене и стопе добити.

53. Постојања велике тржишне снаге корисника разматра се на основу његовог положаја на тржишту пре доделе државне помоћи и очекиваног положаја након доделе, а на основу тржишних удела његових конкурената, тржишне структуре у погледу концентрације, могуће баријере уласку на тржиште (нпр. право интелектуалне својине), економије обима и економије распона, баријере приступу мрежама и инфраструктури), куповне моћи и баријере ширењу на тржишту или изласку са тржишта.

a2) Оцењивање негативних ефеката државне помоћи која подстиче корисника да донесе одлуку о избору локације из тачке 23б)

54. Негативни ефекти државне помоћи која подстиче корисника да донесе одлуку о избору локације из тачке 23б) су увек већи од доприноса регионалном развоју у случају описаном у тачки 48б) и в).

б) Оперативна државна помоћ

55. Ако је државна помоћ пропорционална и неопходна за оставаривање циљева регионалног развоја, ако не доводи до промене у стурктури тржишта или у карактеристикама сектора или индустрије које би могле знатно да наруше конкуренцију кроз баријере уласку или изласку са тржишта, ефекте замене или кроз преусмеравање трговинских токова вероватно је да ће негативни ефекти шеме оперативне државне помоћи бити компензовани позитивним ефектима.

7) Транспарентност

56. Давалац државне помоћи, на својој интернет страници објављује и редовно ажурира информације о мерама државне помоћи, а нарочито податке о свим појединачним корисницима, износима и интензитетима помоћи, било да се помоћ додељује на основу шеме или акта даваоца државне помоћи.

57. Информације из тачке 56. овог упутства давалац државне помоћи чува и без ограничења ставља на располагање јавности најмање десет година.

III. ЕВАЛУАЦИЈА

58. Комисија за контролу државне помоћи приликом оцене усклађености може да утврди да је трајање одређене шеме државне помоћи потребно ограничити на одређени период, као и да ли је потребно обавити накнадну евалуацију, нарочито за шеме код којих су потенцијална нарушавања конкуренције нарочито велика.

59. Евалуација се може одредити за шеме које могу значајно да ограниче конкуренцију, нарочито за шеме за чије спровођење су предвиђена значајна средства, шеме са новим карактеристикама или ако су предвиђене значајне тржишне, технолошке или регулаторне измене.

60. Евалуацију обавља независни стручњак и мора бити јавно објављена.

61. Комисији за контролу државне помоћи се евалуација доставља најкасније по истеку трајања одређене шеме помоћи и пре продужетка трајања те шеме.

62. Резултати евалуације се морају узети у обзир приликом касније оцене друге мере помоћи са сличним циљем.

IV. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

63. Изрази употребљени у овом упутству имају значење одређено законом и подзаконским актима којима се уређује контрола државне помоћи.

Прилог 1

Образац захетва за регионалну помоћ за улагања

1. Информације о кориснику државне помоћи:

- име/назив, седиште, претежна делатност;

- изјава да није у тешкоћама у смислу прописа којима се уређују услови и критеријуми за доделу државне помоћи;

- изјава о свим претходним државним помоћима које је корисник примио за исти пројекат улагања, као и за све друге пројекте у последње три године у истом подручју

НСТЈ (номенклатура статистичких територијалних јединица) 3 нивоа у коме ће бити извршено ново улагање;

- изјава о томе да ли је престао са обављањем исте или сличне делатности на територији Републике Србије у периоду од две године пре дана подношења овог захтева, као и да ли планира да престане са обављањем такве делатности у року од две године од дана завршетка улагања за коју би добио државну помоћ;

2. Информације о пројекту/делатности за коју се државна помоћ додељује:

- Кратак опис пројекта/делатности;
- Кратак опис очекиваних позитивних резултата за предметно подручје (на пример, број отворених нових радних места или сачуваних радних места, делатности у вези са истраживањем, развојем и иновацијама, активности обуке, формирање кластера);
- Правни основ за доделу државне помоћи;
- Планирани датум почетка и завршетка пројекта/делатности;
- Локација(е) пројекта;

3. Информације о финансирању пројекта/делатности:

- Трошкови улагања и други трошкови, анализа трошкова и користи мере државне помоћи;
- Укупни оправдани трошкови;
- Износ државне помоћи потребан за извођење пројекта/делатности;
- Интензитет државне помоћи;

4. Информације о неопходности државне помоћи и њеном очекиваном утицају:

- Кратко образложење зашто је државна помоћ неопходна и како утиче на одлуку о улагању или одлуку о избору локације за улагање. Навести алтернативно улагање или локацију у случају да се државна помоћ не додели;
- Изјава да не постоји уговор између корисника и извођача радова на пројекту.

Број: 401-00-00114/2021-01

У Београду, 30. марта 2021. године

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Владимир Антонијевић